

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

ЊЕГОШ

Бр.

20/3

25.02.

20

22.

год.

КЊАЖЕВАЦ

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ЊЕГОШ”

19350 Књажевац, Бранка Радичевића 1

пиб: 100630740

тел: 019 733 157

www.biblio-knjazevac.org

biblio.knjazevac@gmail.com

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЊЕГОШ” КЊАЖЕВАЦ
за 2021. годину**

ОСНИВАЧ: СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КЊАЖЕВАЦ

ДЕЛАТНОСТ: 91.01

МАТИЧНИ БРОЈ: 07127847

СЕДИШТЕ: КЊАЖЕВАЦ, Бранка Радичевића 1

У Књажевцу, фебруар 2022

САДРЖАЈ

- I. Профил установе**
  1. Историјат
  2. Законски оквир
  3. Организациона структура
  4. Извори финансирања
- II. Стандардни библиотечко-информациони послови**
  1. Набавка библиотечке грађе и стање књижног фонда
  2. Обрада библиотечке грађе
  3. Коришћење библиотечко-информационе грађе и услуга Библиотеке
  4. Стручна помоћ библиотекама на територији општине Књажевац
- III. Културно-образовне и промотивне активности**
  1. Културно-образовни програми
  2. Едукативни и креативни програми
    - 2.1. Читаоница играоница
    - 2.2. Прваци у царству знања
    - 2.3. Од 1 до 5
    - 2.4. Мачке перу веш
  3. Манифестација дечјег стваралаштва „Чаробне полице Биби Сликовчице 2021“
  4. Светосавски књижевни конкурс
  5. Промотивне активности и сарадња са медијима
- IV. Очување, заштита и промоција културног наслеђа**
  1. Завичајна збирка и Дигитална завичајна збирка
  2. Истраживање старе и ретке библиотечке грађе
  3. Подршка научноистраживачког рада, очувања културног наслеђа и савременог стваралаштва
- V. Стручни скупови и стручно усавршавање**
- VI. Материјална опремљеност и инвестиције и реализовани пројекти**
- VII. Рад огранака Библиотеке**
  1. Огранак у Минићеву
  2. Огранак у Кални
- VIII. Рад органа Библиотеке и надзор над стручним радом**
- IX. Реализација финансијског плана**
  - 1.1 Реализација програмског буџета
  - 1.2 Приходи и расходи
- X. Закључак**

I Профил установе

1. Историјат

Скупштина општине Књажевац основала је Народну библиотеку „Његош“ ради обављања библиотечко-информационе делатности на подручју општине Књажевац. У складу са Законом о библиотечко-информационој делатности („Сл. гласник РС”, бр. 52/2011 и 78/2021), Библиотека послује у циљу остваривања општег интереса – обезбеђивања услова за остваривање права грађана на слободу изражавања, на стицање и коришћење знања, тј. услова који грађанима омогућавају слободан приступ информацијама, знањима и идејама садржаним у библиотечко-информационој грађи и изворима.

Библиотека обавља делатност у оквиру јединственог библиотечко-информационог система и Мреже јавних библиотека у Републици Србији. Та делатност обухвата: прикупљање, набавку, стручну библиотечку обраду, чување, презентовање и давање на коришћење књига, часописа и новина, списа, рукописа и друге библиотечко-информационе грађе; прикупљање, обраду и пружање информација и података који се односе на библиотечко-информациону грађу; послове дигитализације завичајне грађе; заштиту и чување старе и ретке књиге, посебно завичајне грађе; обављање културно-пропагандних и културно-образовних активности; обављање послова издавачке делатности за дела која имају карактер завичајне литературе; пружање других услуга у оквиру делатности.

У циљу развоја делатности, Библиотека сарађује са Народном библиотеком Србије, Библиотеком Матице српске, јавним библиотекама у окружењу и другим библиотекама, као и са установама културе, медијима, органима локалне самоуправе, образовним и другим установама, предузећима и организацијама на територији општине Књажевац и Републике Србије.

Своје циљеве, а то су неговање културних вредности, популаризација књиге и културе уопште, подизање културне свести и едукација становништва, очување културног и културноисторијског наслеђа, подстицање истраживачког рада и савременог стваралаштва, унапређење културно-образовних активности и повећање броја корисника, Библиотека остварује све квалитетнијим и ефикаснијим обављањем послова основне делатности и све већим бројем задатака које себи поставља, како би следила тенденције у развоју савременог библиотекарства.

Надзор над стручним радом Библиотеке обавља Матична библиотека „Светозар Марковић“ из Зајечара, која прати стање, потребе и услове рада у библиотечко-информационој делатности на територији Зајечарског округа и предлаже мере за унапређење делатности и њихово спровођење.

Народна библиотека „Његош“ налази се у згради Дома културе у Књажевцу од 1981. Има огранке у Кални и Минићеву. Библиотека ради у простору од 417 м², троструко мањем него што то прописују национални стандарди за јавне библиотеке. На укупно 321 м² библиотека у Књажевцу има три читаонице које су уједно и депои (211 м²), простор за организовање културно-образовних програма (46 м²) и депо (64 м²). Огранак библиотеке у Кални налази се у просторији (34 м²) у Маршала Тита 11, а огранак у Минићеву у згради је Дома културе II (62 м²). Библиотека располаже фондом од око 68.000 књига и другом библиотечко-информационом грађом. Пословни простор адекватно је опремљен за обављање делатности, што омогућава несметано пружање услуга корисницима у све три библиотеке.

У складу са Законом о библиотечко-информационој делатности („Сл. гласник РС”, бр. 52/2011 и 78/2021), Правилником о ближим условима за обављање библиотечко-информационе делатности јавних библиотека („Сл. гласник“ бр.13/13) и Правилником о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности јавних библиотека („Сл. гласник“ бр. 39/13), Народна библиотека „Његош“ испуњава прописане стандарде за обављање делатности према броју примерака монографских публикација у фондовима (2 књиге по становнику општине), по броју уписаних корисника (10%), по техничкој опремљености за рад библиотечко-информационих стручњака, по опремљености корисничким рачунарима. Број набављених књига годишње (2.000-2.500 од 3.500), број библиотечко-информационих стручњака (7 од најмање 9 према стандардима, у односу на број корисника, обим фондова и програмских активности) и број и површина просторија које Библиотека користи испод су прописаних стандарда, што ограничава развој библиотечко-информационе делатности на територији за коју је надлежна.

2. Законски оквир

Народна библиотека „Његош“, као носилац библиотечко-информационе делатности у књажевачкој општини, обавља послове и задатке утврђене законом и прописима који регулишу ову област:

1. Закон о библиотечкој-информационој делатности („Сл. гласник РС“, бр. 52/2011 и 78/2021);
2. Закон о култури („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009, бр. 13/2016 и бр. 6/2020);
3. Одлука о оснивању Народне библиотеке „Његош“ Књажевац („Сл. лист општине Књажевац“ бр. 22/2014, 25/2016 и бр. 5/2020);
4. Статут Народне библиотеке „Његош“ у Књажевцу („Сл. лист општине Књажевац“ бр. 1/2015, 31/2016 и 26/2020).

3. Организациона структура

Библиотечко-информациона делатност обавља се у Библиотеци у Књажевцу и стационарним огранцима у Кални и Минићеву. У Библиотеци је запослено 7 библиотечко-информационих стручњака, са положеним стручним испитом и одговарајућим стручним звањима у складу са школском спремом и Правилником о ближим условима за стицање виших стручних звања у библиотечко-информационој делатности („Сл. гласник РС“ бр. 22/13). Библиотека има књижничара, вишег књижничара, дипломираног библиотекара и четворо запослених са вишим стручним звањем – два самостална књижничара, самосталног вишег књижничара и дипломираног библиотекара саветника. Опште послове обављају два запослена: самостални финансијско-рачуноводствени сарадник и помоћни радник.

4. Извори финансирања

У складу са чланом 14. став 1 Закона о библиотечко-информационој делатности, оснивач обезбеђује услове за рад јавне библиотеке, па се она финансира из средстава општинског буџета. Библиотека остварује и сопствене приходе наплатом чланарине и продајом производа и услуга на тржишту. Финансира се и из буџета Републике и других фондова код којих конкурише за средства за реализацију одређених пројеката. За свој рад, Библиотека обезбеђује средства и донацијама или поклоном.

II Стандардни библиотечко-информациони послови

1. Набавка библиотечко-информационе грађе и стање књижног фонда

Књижни фонд садржи литературу за децу (око 15% фонда), стручну, научну и научнопопуларну литературу (око 22% фонда), белетристику, референсну збирку (око 800 наслова), збирку књига објављених до 1945. године (2.547 наслова) и Завичајну збирку. Библиотека има више од 1.700 наслова монографских публикација на страним језицима, од којих око 600 припада збирци књига објављених до 1945. Најстарије књиге ове збирке „Српски рјечник“ из 1852. и „Српске народне пјесме“ из 1865. Вука Стефановића Карацића културно су добро од великог значаја и уписане су у Регистар старе и ретке библиотечке грађе од изузетног и великог значаја, у складу са Законом о старој и реткој библиотечкој грађи, а реткој грађи припадају 232 публикације, 43 из периода 1912–1918. и 189 из периода 1941–1945. („Сл. гласник РС“ бр. 52/11). Посебне фондове серијских публикација, рукописне и некњижне грађе Библиотека нема и ове врсте библиотечко-информационе грађе прикупља, обрађује и чува у оквиру Завичајне збирке.

Са огранцима у Кални и Минићеву, Народна библиотека „Његош“ на крају 2021. године има 67.841 монографску публикацију, тј. 2 књиге по становнику општине (31.491), што одговара прописаним стандардима за јавне библиотеке. По инвентару монографских публикација последњи инвентарни број 31. 12. 2021. године је 93.350.

Као локална јавна библиотека, Народна библиотека „Његош“ књижни фонд попуњава куповином средствима из општинског буџета, кроз откуп Министарства културе, разменом, путем поклона и сопственим издањима. Обим набавке књига не одговара стандардима које је утврдила Народна библиотека Србије (3.500 књига годишње, с обзиром на број становника, према Правилнику о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности, „Сл. гласник РС“ бр.

39/13). Послови набавке и обраде грађе обављали су се током читаве године и на њих нису утицали услови рада које је диктирала неповољна епидемијска ситуација. У 2021. набављено је укупно 2.156 књига (куповина 1.356, откуп Министарства културе 595, поклон 175, сопствена издања 30).

Укупан број књига у градској библиотеци 56.912 (8.223 за децу, 48.689 за одрасле кориснике). У 2021. години, набављено је 1.959 књига (474 за децу, 1.414 за одрасле кориснике, 54 за Завичајну, 0 за збирку књига објављених до 1945. и 17 за референсну збирку). Куповином је набављено 1.267, из откупа 524, поклоном 150 књига, сопствених издања је 18.

Библиотека набавља дневну и периодичну штампу. У 2021. корисницима серијских публикација на располагању је било 10 наслова: *Пољопривредни календар, Панчевачко читалиште, Детињство Змајевих дечјих игара, Бележница, Библиотекар, Бдење, Савременик, Култура, Исток, Вести БМС*, као и локални школски листови.

2. Обрада библиотечко-информационе грађе

Обрада библиотечко-информационе грађе заснива се на примени јединствене каталошко-библиографске обраде и јединственог система класификације, у складу са усвојеним националним и међународним стандардима. Библиотека је пуноправни члан библиотечко-информационог система COBISS.SR и од 2005. активно учествује у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта Виртуелне библиотеке Србије. Има одговарајућу телекомуникациону и рачунарску опрему и 6 библиотечких стручњака са лиценцом за рад у овом систему. До краја 2010. у локалну електронску базу унети су подаци о читавом књижном фонду Библиотеке (у 2011. о фонду огранка у Минићеву и 2018. о фонду огранка у Кални). У јануару 2009. Библиотека се укључила у сегмент COBISS/Позајмица.

Од априла 2005. до 31. 12. 2021. у локалну електронску базу (доступну за претраживање на веб адреси <https://plus.sr.cobiss.net/opac7/bib/search/simple?db=nbknj>) унето је 47.739 записа (1.912 у 2021. години).

3. Коришћење библиотечко-информационе грађе и услуга Библиотеке

У раду са корисницима Библиотека примењује Упутство о начину рада библиотека са корисницима („Сл. гласник РС“ бр. 96/12) и Правилник о коришћењу фондова и понашању корисника у Библиотеци (бр. 16/4 од 23. 01. 2013), као и друге важеће правилнике о коришћењу посебних фондова и грађе.

Услед епидемије коронавируса и обављања послова редовне ревизије библиотечко-информационе грађе која је завршена у фебруару 2021, Библиотека је са корисницима радила у измењеним условима и у рестриктивном режиму рада, што је утицало на број уписаних чланова и број коришћења грађе и услуга.

Број чланова градске библиотеке у 2021. години је 870 – 260 на одељењу за одрасле (од чега 66 средњошколаца, 50 студента) и 494 на дечјем одељењу. Бесплатно уписаних чланова било је 340, колективно уписаних чланова 123. Са огранцима број чланова је 963.

У 2021. години одрасли корисници позајмили су 8.856 монографске публикације, а корисници узраста до 14 година 2.726 – укупно 11.582. У условима епидемије није било коришћења интернета и серијских публикација. Било је 6 захтева за међубиблиотечку позајмицу. Укупан број коришћења библиотечко-информационе грађе и услуга, са огранцима, је 12.368.

У оквиру новог програма „На крилима књиге до сеоских школа“ покренутог у октобру 2021. Библиотека је организовала пружање услуга позајмице грађе ђацима ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“, ОШ „Вук Караџић“ и ОШ „Дубрава“ у издвојеним одељењима у Подвису, Васиљу, Вини, Балановцу, Штипини и Горњем Зуничу. Посете ученицима сеоских школа одвијају се једном месечно.

Услед неповољне епидемијске ситуације, непосредан рад са корисницима и публиком одвијао се рестриктивно и у складу са прописаним мерама заштите здравља запослених и корисника, док су се сви стручни, административни и технички послови обављали према устаљеној динамици. Интензивнија је била комуникација са корисницима и сарадницима која се одвија телефонски, путем електронске поште и друштвених мрежа. Библиотекари на овај начин пружају и услуге обуке корисника за коришћење и претраживање електронских база података, упућивања на интернет изворе различите грађе, посебно

електронског каталога и Дигиталне завичајне збирке Библиотеке. Осим извора у слободном приступу, истраживачима различитих области пружа се помоћ у проналажењу литературе за потребе истраживања и омогућено им је коришћење дигитализованих садржаја Завичајне збирке Библиотеке.

4. Стручна помоћ библиотекама на територији општине Књажевац

Са архијерејским благословом епископа тимочког г. Илариона и на иницијативу свештеника Цркве Светог Ђорђа у Књажевцу, са којом Библиотека има вишегодишњу сарадњу у циљу очувања и промовисања културног наслеђа, фонд библиотеке „Свети Јустин Ћелијски“ Црквене општине књажевачке формиран је према правилима библиотечко-информационе струке и тиме је омогућено његово коришћење свим заинтересованим корисницима, као и боље функционисање ове библиотеке. Стручњаци Библиотеке обавили су послове евидентирања, инвентарисања, класификације, обраде, смештаја грађе, формирања основне електронске базе података у програму Openbiblio, као и обуке задуженог свештеника за основне стручне послове обраде и позајмице грађе. Након завршених стручних послова у јулу и августу 2021, фонд црквене библиотеке садржао је 906 монографских и 70 серијских публикација.

III Културно-образовне и промотивне активности

1. Културно-образовни програми

У 2021. години Библиотека је организовала 3 културно-образовна програма и Манифестацију дечјег стваралаштва „Чаробне полице Биби Сликовчице“.

1. Сусрет са добитницима награда 29. Светосавског књижевног конкурса, 4. март;
2. Едукативна радионица за основце о историји развоја медицине у књажевачком крају (предавач др Јелена Јовановић Симић, Музеј науке и технике, Београд), 22. децембар;
3. Предавање за средњошколце о академику Стевану Јаковљевићу (предавач др Ивана Спасовић, Архив САНУ, Београд), 22. децембар;
4. Едукативни и промотивни програми Манифестације дечјег стваралаштва, 8. септембар – 21. децембар.

2. Едукативни и креативни програми

У складу са епидемијском ситуацијом и режимом рада вртића и основних школа, организовано је више сусрета са децом и ученицима у склопу редовних едукативних програма Библиотеке. Програми су се одвијали у виду сусретања са библиотекарима на отвореном јавном простору и у школским двориштима.

2.1. *Читаоница играоница* едукативни је програм намењен деци предшколског узраста ПУ „Бајка“ и у њему учествују сви предшколци припремних група и њихови васпитачи. Активности су замишљене тако да се малишани на оригиналан начин упознају са делима дечје књижевности и појмовима из опште културе. У оквиру програма одржано је 14 сусрета са 7 група предшколаца (186 деце), којима је Библиотека поклонила сликовнице и бесплатну годишњу чланарину.

2.2. *Прваци у царству знања* програм је који окупља ученике првог разреда основних школа. Поред приче о Библиотеци и књизи као извору знања, тема овогодишњих сусрета било је стваралаштво Попа Д. Ђурђева. Одржано је 14 сусрета са 7 одељења (173 деце). Прваци су од Библиотеке добили сликовнице и бесплатну годишњу чланарину.

2.3. *Од 1 до 5* је едукативни програм чији је циљ да се основци на занимљив и њима разумљив начин припреме за улазак у свет стручне литературе, да им се део школског градива презентује на другачији начин, чиме се припремају и за успешно сналажење у друштву заснованом на информацијама и знању. Током школске 2021/22. године програм је реализован у издвојеним одељењима основних школа у сеоским срединама. Организована су по два сусрета са ђацима у Балановцу, Васиљу, Штипину и Горењем Зуничу (укупно 24 ученика).

2.4. *Мачке перу веш* је двојезични едукативно-креативни програм за основце ромске националности, у оквиру којег са ученици упознају са делима дечје и народне књижевности на ромском

језику и чији је циљ развој свести о значају очувања језика и традицијске културе Рома. Организована су по два сусрета са ђацима издвојених одељења у Подвису и Вини и ученицима ОШ „Младост“ (укупно 30 ученика).

3. Манифестација дечјег стваралаштва „Чаробне полице Биби Сликочице 2021“

Манифестацију дечјег стваралаштва Библиотека реализује од 2016. године. Главне активности подразумевају реализацију едукативних програма за основце и средњошколце из осам области стваралаштва (новинарство, књижевност, драмска, музичка, ликовна уметност, фотографија, видео стваралаштво и народна традиција) на којима настају њихови радови; ликовни конкурс за предшколце и прваке; штампање публикације која садржи радове учесника; организовање завршне свечаности на којој се представљају сви учесници (изложбе ликовних и других радова, промоција публикације, премијера позоришне представе или кратког филма, концерт и други наступи); представљање свих активности на друштвеним мрежама.

Теме Манифестације 2021. биле су посвећене стваралаштву писца за децу Попа Д. Ђурђева.

Услед епидемије коронавируса, активности су реализоване на даљину, на отвореном простору и у читаоници са мањим групама деце, уз поштовање прописаних мера заштите. Едукативни и креативни програми реализовани су у јуну, септембру и октобру. Књижевне, ликовне и радионице визуелне поезије одржавале су се путем друштвених мрежа (9 сусрета); радионице новинарства, мултимедијалних садржаја, фотографије и народне традиције одвијале су се на отвореном (12 сусрета); полазници музичких и драмских радионица радили су на отвореном, путем друштвених мрежа и у мањим групама у читаоници (23 сусрета). У новембру и децембру организовано је представљање учесника Манифестације, промоција њихових радова и додела награда и признања, што се одвијало путем друштвених мрежа (Јутјуб канала, Фејсбук странице Библиотеке, Фејсбук странице Бибин дневник, ТикТок, Линктин и Инстаграм налога). Реализовано је 25 кратких видео прилога о едукативним програмима, виртуелне изложбе радова и презентације, емитовано је и остварење Бибине драмске дружине, „Четири патуљка, разиграни филм“, у трајању од 20 минута, као и 6 видео и текстуалних прилога поводом проглашења добитника награда и промоције сликовница и зборника радова. Прилози су до краја 2021. године на друштвеним мрежама имали више хиљада посетилаца (Фејсбук страница „Бибин дневник“ 16.787, Инстаграм профил „Биби Сликочица“ 1.051, ТикТок профил 862).

Поред библиотекара Народне библиотеке „Његош“, у реализацију Манифестације 2021. било је укључено 12 професионалаца из различитих области стваралаштва (ликовни уметници Раде Ристић, Драгослав Живковић и Сања Младеновић, писци за децу Бранко Стевановић и Поп Д. Ђурђевић, музичар Владислав Допуђа, фотограф Саша Милутиновић, сниматељ и редитељ Бобан Радивојевић, Љиљана Михајловић, новинари Љиљана Павловић и Мирослав Стојановић, сниматељ Ивица Васиљевић).

Организацију и реализацију активности помогле су образовне установе у Књажевцу: ПУ „Бајка“, ОШ „Д. Т. Каплар“, ОШ „Вук Караџић“, ОШ „Дубрава“, Техничка школа Књажевац и Књажевачка гимназија. Непосредних учесника у едукативним радионицама, програмима и наступима било је 133. Ликовни конкурс за предшколце и основце окупио је 12 група деце.

У оквиру Манифестације, Библиотека објављује и сликовнице чији су аутори ствараоци за децу, добитници Награде „Књажевачко златно руно“, као и двојезичне сликовнице, на српском и ромском језику, које илуструју деца ромске националности књажевачких основних школа. Године 2021. објављена је публикација „Цици Му“ добитника награде „Књажевачко златно руно“ 2020, књижевника Попа Д. Ђурђева, са илустрацијама Сање Младеновић (едиција „Књажевачко златно руно“), и двојезична сликовница „Ђаволова капа“ (едиција „Мачке перу веш“).

4. Светосавски књижевни конкурс

У циљу стимулсања књижевног и културног стваралаштва, Библиотека сваке године расписује Светосавски књижевни конкурс, а повремено и друге литерарне и ликовне конкурсе, у част појединих јубилеја или значајних догађаја везаних за општу или завичајну културу.

XXIX Светосавски књижевни конкурс расписан је у октобру 2020. Поводом 140 година од рођења Владислава Петковића Диса, жири је одабрао тему „У тренутку једном не знам шта се деси“. На конкурс

се јавило 163 учесника из 45 места у Србији, из земаља региона и из дијаспоре – 84 одраслих и 79 аутора у конкуренцији до 15 година. Радова је било 231. У складу са пропозицијама, жири је доделио 34 награде и похвале у четири категорије. Резултати су објављени у јануару, а представљање учесника конкурса и „Конкурсног зборника XXIX/13“ организовано је у марту 2021.

XXX Светосавски књижевни конкурс расписан је у октобру 2021. У част 200-годишњици рођења Шарла Бодлера, тема конкурса је „Мириси и звуци разговоре воде“.

5. Промотивне активности

Вести из Библиотеке објављују се свакодневно на сајту (www.biblio-knjazevac.org), на Фесјбук страницама (Народна библиотека „Његош“ и Бибин дневник), Јутјуб каналу, Твитеру, Инстаграм, ТикТок и Линкдин налогу Библиотеке, па корисници редовно имају информације о услугама установе, књизи недеље, најчитанијој књизи месеца, као и о актуелним догађањима у Библиотеци – објављеним публикацијама, образовним програмима, књижевним сусретима, литерарним конкурсима, колективном упису, изложбама, новим књигама у Библиотеци, реализацији Манифестације дечјег стваралаштва „Чаробне полице Биби Сликовчице“. Укупан број посета током 2021. био је 85.698 (веб сајт 25.373, Фејсбук страница 40.329, Фејсбук страница „Бибин дневник“ 16.787, Инстаграм 1.107, Инстаграм профил „Биби Сликовчица“ 1051, Јутјуб канал 101, ТикТок профил 862, Линкдин 88).

О Манифестацији дечјег стваралаштва било је речи и у емисији „Трезор“ РТС-а, посвећеној Владимиру Андрићу, која је емитована 24. децембра 2021.

Од 2018. Библиотека је укључена у реализацију пројекта, који је уз подршку Министарства културе и информисања покренула Библиотека града Београда – „Шта да читам“ – национални портал за препоруке књига за читање.

IV Очување, заштита и промоција културног наслеђа

1. Завичајна збирка и Дигитална завичајна збирка

Стручне послове прикупљања, чувања и заштите завичајне грађе, по јасно утврђеним правилима, Библиотека је почела 1983, након усвајања „Основне концепције за формирање, вођење и чување завичајног фонда у општини Књажевац“. По овој концепцији, тадашњим законским прописима из области библиотечке делатности и како налаже добра библиотечка пракса, Библиотека формира збирку чији садржај чини грађа која се тиче завичаја – географског и историјског књажевачког подручја. Библиотека тада организовано започиње прикупљање свих врста текуће и ретроспективне библиотечке грађе по јасно утврђеним критеријумима – грађе која се односи на завичај без обзира на место њеног настанка, грађе чији аутори пореклом или стваралаштвом припадају завичају и грађе која је објављена на подручју завичаја. По истим принципима ови се послови и данас одвијају.

Завичајна збирка представља својеврсну библиотеку у библиотеци. По садржају овај фонд је свеобухватан и комплексан, није тематски и хронолошки ограничен, подједнако се бави и прошлошћу и садашњошћу и будућношћу и обухвата све гране знања, сва подручја науке и све области друштвених збивања. Завичајни фонд је „чувар памћења“ локалне заједнице. Зато је један од најважнијих задатака Библиотеке да прикупља (ретроспективно и континуирано текуће), обрађује, чува, презентује завичајну грађу и да тако промовише научне, духовне, друштвене, културноисторијске и културне вредности завичаја. Циљ оваког стручног рада је да се завичајни фонд књажевачког краја, као део националног културноисторијског и научног наслеђа, сачува као извор за многострука изучавања материјалне и духовне културе завичаја и да, као део јединственог система информисања у општини, служи неговању вредности завичаја, његовом популарисању и даљем развоју.

Завичајну збирку чини 1.520 монографских публикација, око 100 наслова серијских публикација, јединствена рукописна и богата некњижна грађа. Целокупна завичајна грађа књажевачке библиотеке представља јединствену збирку и користи се искључиво у читаоници. Каталогизација монографских публикација врши се у континуитету. Део старог фонда серијских публикација и некњижне грађе каталогизиран је од 2011. до 2021, а ови послови наставиће се и у наредном периоду. Грађу и информације о грађи која се тиче завичаја Библиотека свакодневно презентује и промовише: реализује

различите културне програме (промоције публикација које припадају завичајној литератури, изложбе, сталну изложбу завичајних издања), едукативне програме („Завичајни појмовник“), научноистраживачке и издавачке пројекте и ствара дигиталну завичајну збирку.

Процес дигитализације завичајне грађе као стална активност Библиотеке започео је 2009. у циљу стварања услова за континуирано и квалитетно очување, заштиту и коришћење грађе Завичајне збирке, њену презентацију и промоцију, као и промовисање локалног културног наслеђа широј публици, у установама културе и путем интернета.

Дигиталну завичајну збирку сада чине дигиталне копије око 90% фонда монографских публикација и неколико колекција серијских публикација, рукописне и некњижне грађе Завичајне збирке и екстерних извора. Израђене су и похрањене копије аудиовизуелне грађе (архива емисија из продукције Радио телевизије Књажевац – 126,5 сати, чиме је заштићена видео-грађа која је била похрањена на више од 200 видео-касета) и рукописне грађе (66 хроника књажевачких села и колекција рукописа „Књажевац и књажевачко подручје“). Осим грађе која припада Завичајној збирци, Библиотека је, у циљу заштите грађе и за потребе издавачке делатности и израде библиографије аутора, израдила и дигиталне копије рукописа књижевних и других дела књажевачког проте Симе Жикића. На исти начин и у исте сврхе прикупља се грађа и из других приватних колекција.

Дигитална завичајна збирка намењена је коришћењу у читаоници, а део грађе континуирано се припрема за онлајн објављивање на веб сајту Библиотеке. Дигитална завичајна збирка, формирана у складу са Правилником о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора („Сл. гласник“ бр. 102/17) и доступна на веб адреси <http://digitalnazbirka.biblio-knjazevac.org/>, на крају 2021. садржи 895 дигиталних објеката – монографске публикације у три категорије (95 издања Библиотеке, 305 књига – 247 завичајних аутора и 58 других публикација) и 495 објеката у седам колекција серијских публикација („Књажевачке новине“, „Цервин гласило“, „Међимурје“, „Торлак“, „Књажевац експрес“, „Архивско наслеђе“ и „Исток“).

У односу на период пре епидемије коронавируса, од 2020. бележи се знатно повећање броја корисника Дигиталне завичајне збирке и пораст приступа дигиталним садржајима са персоналних рачунара, а посебно са мобилних уређаја. У 2021. укупан проток података био је 298.87 GB, број кликова на странице 208.463, број посетилаца 5.197, број посета по страницама 34.391 (22.548 из Србије, 4.678 из Сједињених Америчких Држава, 2.246 из Украјине, 958 из БиХ, 476 из Кине и 2.177 из других земаља – Шведске, Русије, Немачке, Македоније, Црне Горе, Румуније, Холандије, Италије, Индије, Велике Британије).

2. Истраживање старе и ретке библиотечке грађе

Законом о старој и реткој библиотечкој грађи („Сл. гласник“ бр. 52/11) уређује се заштита старе и ретке библиотечке грађе као културног наслеђа, њено чување, сређивање и обрада, као и услови и начин коришћења. Послови из ове области поверени су Матичној библиотеци „Светозар Марковић“ у Зајечару. Уз сагласност Матичне библиотеке и благослов епископа Тимочке епархије и у сарадњи са Црквеном општином књажевачком, Народна библиотека „Његош“ започела је 2019. године теренска истраживања у објектима цркава и манастира на подручју општине Књажевац који су у надлежности Тимочке епархије. Услед епидемије коронавируса теренска истраживања нису реализована 2020. године, већ су завршена 2021. године. Током истраживања у 11 цркава (Књажевац, Бели Поток, Васиљ, Валевац, Јаковац, Доње Зуниче, Горње Зуниче, Жлне, Минићево, Бучје и Алдинац) и Манастиру Свете тројице евидентирано је око 440 публикација, углавном богослужбених књига, од којих се, у складу са законом, око 50 сматра културним добром (39 старих српских, 4 ретке српске, 5 руских и 3 бугарске књиге). Године 2021. Регистар старе и ретке библиотечке грађе од изузетног и великог значаја унети су подаци о 15 публикација, планирано је евидентирање и остатка истраженог фонда, а у појединим црквама и додатно истраживање, како би се предузеле мере заштите културних добара.

3. Подршка научноистраживачког рада, очувања културног наслеђа и савременог стваралаштва

С циљем очувања завичајног културног наслеђа и прикупљања грађе из различитих научних области, Народна библиотека „Његош“ сарађује са научним институцијама, пружа подршку приликом научних истраживања или је носилац пројеката научноистраживачког карактера.

Библиотека је 2015. године формирала Научноистраживачки тим, стручно тело које чине стручњаци и научници, сарадници Библиотеке на различитим пројектима и публикацијама и библиотечко-информациони стручњаци Библиотеке, задужени за послове везане за Завичајну збирку.

Као организатор теренског рада у циљу логистичке подршке, од 2015. до 2018. године Библиотека је била укључена је у вишегодишњи пројекат лингвистичких и фолклористичких истраживања „Чувари нематеријалне баштине тимочких говора“. Пројекат су реализовале компетентне научне институције и истраживачи Балканолошког института САНУ, Етнографског музеја, Филолошког факултета у Београду, Филозофског факултета у Новом Саду, Филозофског факултета у Нишу, у циљу очувања тимочког говора, који је оцењен као један од најугроженијих на простору Републике Србије. Снимљен видео-материјал у форми наратива о темама из домена традицијске културе архивиран је у дигиталном Архиву тимочких говора и користи се као део документационог материјала за упис на листе нематеријалног културног наслеђа. Сва снимљена грађа чува се и у Завичајној збирци Библиотеке и на располагању је корисницима за научне и образовне потребе. Део прикупљеног материјала обрађен је и штампан у зборнику научних радова „Тимок, фолклористичка и лингвистичка теренска истраживања 2015–2017“, објављеном у едицији „Књажевачким крајем“.

Ромски језик, присутан на књажевачком подручју са више дијалеката, на листи је угрожених језика. У сарадњи са лингвистима Балканолошког института и уз подршку Министарства културе и информисања, Библиотека је 2016–2018. године реализовала пројекат у области културних делатности националних мањина „Језик и фолклор Рома у Књажевцу“. Током реализације пројекта обучен је тим локалних активиста, познавалаца ромског језика и различитих ромских дијалеката, за теренска истраживања, аудио и видео снимање, обраду и транскрипцију грађе. Прикупљена грађа током теренских истраживања и дигитална архива чува се у Завичајној збирци. На основу прикупљеног ромског материјала у едицији „Записи о завичају“ објављена је научна публикација „Миклошичева збирка речи из Тимока“, а у едицији „Књажевачким крајем“ „Ромско-српски речник књажевачког гурбетског говора“ и публикација „Језик и традиција књажевачких Рома“, збирка прикупљене и транскрибоване ромске грађе и превода на српски језик. У оквиру Манифестације децјег стваралаштва објављују се двојезичне сликовнице, које илустрју основци, полазници двојезичног едукативног програма „Мачке перу веш“. Као пример добре праксе укључивања локалне заједнице у пројекат подршке очувања ромског језика и традицијске културе, пројекат је представљен на неколико међународних научних скупова, а грађа презентована у научним радовима. Резултати истраживања ромских говора на књажевачком простору и даље ће се користити у научноистраживачке сврхе.

Као резултат вишегодишње сарадње са ауторима и истраживачима из различитих области хуманистичких наука, професорима Филозофског факултета Универзитета у Нишу, Библиотека је са Факултетом 2016. године потписала Протокол о пословној сарадњи, ради заједничког рада на унапређењу научне, стручне, образовне, издавачке и културне делатности. Нарочито се ова сарадња остваривала кроз рад на едицији „Завештање“, у којој су до сада публикована дела проте Симе Жикића, публикација „Српски венац“ Тодора Влајића и збирка „Песме“ Љубомира Симића. Проучавање и тумачење ове врсте грађе захтева мултидисциплинарни приступ, тј. ангажовање стручњака из више научних области – историје књижевности, књижевне критике, националне историје, политичке и друштвене историје, историје уметности, социологије, етнологије, психологије. Циљ ове сарадње је свеобухватно научно тумачење и представљање стваралаштва значајних завичајних аутора научној, стручној и широј јавности.

Кроз подршку антропогеографским, географским и геолошким истраживањима, Библиотека дуже од деценије сарађује са Географским факултетом Универзитета у Београду, као и са Српским географским друштвом, са којим има потписан Протокол о пословној сарадњи. Резултати заједничких истраживачких подухвата објављивани су у публикацијама едиција „Записи о завичају“ и

„Књажевачким крајем“. Круна ове сарадње била је и заједничка реализација Научне конференције „Књажевачки крај – потенцијали, стање и перспективе развоја“ 2019. године.

Библиотека сарађује и са редакцијом Српског биографског речника Матице српске и са другим научним институцијама, као и са појединцима који се баве научним истраживањима. На овај начин Народна библиотека „Његош“ настоји да допринесе бољем разумевању савремених друштвених процеса на територији општине Књажевац и помогне научна истраживања повезана са књажевачким крајем, из области географије, историје, економије, екологије, спелеологије, археологије, етнологије, политикологије, културе, образовања, фолклористике, лингвистике, историје књижевности и др. Циљ сарадње са научним институцијама и појединцима је подстицање научноистраживачког рада на подручју општине Књажевац, стручног и научног тумачења и промовисање културних и других вредности завичаја, очување културног, културноисторијског и књижевноисторијског наслеђа, као и јачање компетенција Библиотеке у активностима везаним за истраживачке и издавачке пројекте.

Након 118 публикација које је објавила у периоду од 2008. до 2021, Библиотека је на локалном и националном нивоу стекла углед афирмисаног издавача завичајних књига. Број едиција и њихов садржај високо су вредновани у стручним и научним круговима. Број коришћења публикација као стручне литературе све је већи, све чешће се оне цитирају као литература у стручним и научним радовима (71 цитат до краја 2021), све је више приказа књига или текстова других аутора о истим темама, Библиотека добија све више позива да се представи на стручним и научним скуповима, да буде излагач на изложбама књига и сл. Публикације Библиотеке су и у откупу књига за јавне библиотеке, који финансира Министарство културе и информисања Републике Србије.

С циљем остваривања културне мисије Библиотеке да се јавности представи шаролико богатство завичаја, завичајне теме које се обрађују уредништво је систематизовало у 12 едиција. Завичајним темама бави се 8 едиција, а 4 су настале из програма Библиотеке:

- „Времплов вароши“ едиција је коју је Библиотека покренула 2008. и у којој је објављено 7 књига о темама везаним за културну и друштвену историју књажевачке вароши.
- Едиција „Завештање“, покренута 2010, открива читаоцима ретка или до сада необјављена књижевна дела, која захваљујући својој књижевној вредности припадају завичајном и националном културноисторијском и књижевноисторијском наслеђу. У оквиру ове едиције до сада је објављено 10 књига.
- У едицији „Записи о завичају“ Библиотека од 2011. публикује фототипске репринте ретке грађе који представљају значајан прилог познавању историје и културе књажевачког краја. Штампане оваквих публикација један је од начина заштите, очувања и промовисања библиотечке грађе, у већини случајева научних радова и истраживања из друге половине 19. и прве половине 20. века. Осим оригиналног рада, публикације садрже и стручне и научне текстове о раду и о теми рада. Библиотека је у претходним годинама објавила 15 публикација у овој едицији.
- „Књажевачким крајем“, едиција покренута 2012, бави се актуелним темама из области науке, уметности и културе, као и темама везаним за прошлост и садашњост руралног простора општине Књажевац и сл., а у њој је објављено 11 књига.
- У едицији „Казивања“ од 2012. објављују се књиге настале на основу прикупљене и обрађене грађе о књажевачком крају, везане за усмену традицију и усмену историју, у циљу очувања нематеријалног и културно-историјског наслеђа. Ова едиција има 5 књига.
- Едиција „Разговори“ покренута је 2019. за публикације настале на основу прикупљене грађе из казивања Књажевчана о различитим темама. Прва књига објављена је 2019. године.
- Серију изложби „Трагови“ Библиотека је покренула 2018, као би на сликовит начин представила значајне ствараоце и научнике или обележила важне јубилеје. До 2021. организовано је 5 изложби.
- „Светосавски књижевни конкурс“ едиција је у оквиру које се од 2009. објављују зборници награђених радова Светосавског књижевног конкурса.
- „Чаробне полице Биби Сликовчице“ је едиција основана 2016, у оквиру које се објављују зборници радова и други прилози везани за Манифестацију дечјег стваралаштва.

- „Књажевачко златно руно“ едиција је у којој се од 2017. објављују књижевна дела намењена деци, чији су аутори афирмисани ствараоци, добитници истоимене награде, која се додељује на Манифестацији дечјег стваралаштва „Чаробне полице Биби Сликовчице“ за допринос стваралаштву за децу и разиграном детињству.
- У оквиру Манифестације дечјег стваралаштва и захваљујући научном пројекту истраживања ромског језика, од 2018. штампају се двојезичне сликовнице едиције „Мачке перу веш“, које, на основу неке ромске приче, илуструју ученици основних школа.
- Најмлађим читаоцима намењена је и едиција „Бибине пустоловине“, основана у циљу да се деца и млади подстакну на учење и истраживање о завичајним темама. Прва публикација објављена је 2020. године.

Библиотека је издавач и других завичајних публикација различите тематике, као што су посебна издања која се тичу рада установе („Вековима таложено знање, 150 година од оснивања читалишта у Књажевцу“ 2010, „Књажевац од А до Ш“ 2013, „Стога књига, прилози о издањима Народне библиотеке „Његош“, са библиографијом издања 2018), изложбени и други каталози и промотивне публикације.

Током 2021. године објављено је 5 публикација:

1. „Конкурсни зборник ХХИХ/13“, едиција „Светосавски књижевни конкурс“, књига 13;
2. „Чаробне полице Биби Сликовчице“, Манифестација дечјег стваралаштва 2021, књига 6;
3. „Цици Му“ Попа Д. Ђурђева, са илустрацијама Сање Младеновић; едиција „Књажевачко златно руно“, књига 5;
4. Двојезична сликовница „Ђаволова капа“, едиција „Мачке перу веш“, књига 4;
5. „Карло Кико – први физикус доктор медицине Округа књажевачког“, каталог изложбе, едиција „Трагови“, изложба 5. На основу прикупљене грађе снимљен је и документарни филм у трајању од 25 минута и емитован на званичном Јутјуб каналу и друштвеним мрежама Библиотеке.

V Стручни скупови и стручно усавршавање

У складу са законским одредбама о обавезном стручном усавршавању запослених у библиотечно-информационој делатности, запослени су присуствовали акредитованом семинару који је организовала Матична библиотека „Светозар Марковић“ у Зајечару – „Креирајте свој дигитални свет“ (18. новембар) и 3. Научном скупу „Библиотеке и идентитет“ у Народној библиотеци Панчево (24. мај), као и онлајн конференцијама са међународним учешћем „Дигитална трансформација у култури и образовању (DTCE21)“ (14–16. април), LIBER (23–25. јун), „После 2020: нове прилике и перспективе“ (14–16. децембар), округлом столу „Ауторско право и дигитално окружење“ (31. октобар), вебинарима „Обрада скениране грађе у програму ScanTailor“ (25. март), „Усклађивање организације и систематизације рада у јавним библиотекама“ (22. октобар), „Са књигама на е: е-књига и електронска позајмица у библиотекама“ (9. новембар) и „Употреба дигиталног репозиторијума dCOBISS“ (17. новембар).

Библиотекари Народне библиотеке „Његош“ били су аутори стручних прилога у стручним и научним зборницима и часописима и учесници научних и стручних скупова, на којима су представили рад и активности Библиотеке и културно наслеђе општине Књажевац.

Допринос проучавању архивске грађе и промовисању културноисторијске прошлости књажевачког краја Библиотека је дала стручним радом у часопису „Архивско наслеђе“ Историјског архива „Тимочка крајина“ у Зајечару – „Историјски развој јавне библиотеке у Књажевцу (поводом 160 година од оснивања читалишта у Књажевцу)“. У зборнику радова 12. Научно-стручног скупа „Историја медицине, фармације и ветерине и народна здравствена култура“, Библиотека се представила истраживачким радом „Др Карло Кико, први доктор медицине на служби у Књажевцу, и његов опис Округа књажевачког“. На Научно-стручном скупу „Манастири и црквене библиотеке – чувари културне баштине“, одржаном у фрушкогорском манастиру Велика Ремета (21. и 22. маја) и посвећеном културном благу, књижевноисторијском наслеђу, књигама и рукописној грађи, фондovima црквених и манастирских библиотека Републике Србије, представљен је стручни рад „Прота Сима Жикић, слуга у

винограду господњем“, који се бави Жикићевом свештеничком каријером у његовим књижевним и ангажованим текстовима који се тичу свештенства. Рад ће бити објављен у зборнику стручног скупа почетком 2022. године. Библиотека је 8. октобра 2021. представила своје истраживачке и издавачке програме и активности, којима доприноси очувању, интерпретацији и презентацији културног наслеђа књажевачког краја, на Жичком сабору библиотекара, стручном скупу са међународним учешћем „Библиотеке и културни туризам“, који је уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије одржан у Краљеву у организацији Народне библиотеке „Стефан Првовенчани“ из Краљева и Народне библиотеке „Др Душан Радић“ из Врњачке бање. Рад је објављен у зборнику стручног скупа „Библиотеке и културни туризам“.

У оквиру пројекта Европске уније „Европа за грађане“ и у сарадњи са Центром локалне демократије Књажевац, Библиотека је учествовала у представљању културног наслеђа и савременог стваралаштва општине Књажевац на митингу у Равени (Италија) (10–13. септембар).

VI Материјална опремљеност и инвестиције и реализовани пројекти

Библиотека у Књажевцу опремљена је савременим библиотечким намештајем, све просторије су климатизоване. Књижни фонд смештен је на 1.552 м металних полица, а посебни фондови (Завичајна збирка и збирка књига објављених до 1945. године) налазе се у застакљеним библиотечким орманима (дужина полица око 60 м). Библиотека у Књажевцу има рачунарску мрежу са 11 рачунара (од чега су 2 корисничка), 7 лаптоп рачунара, 15 таблет уређаја, 3 штампача, 3 мултифункцијска уређаја, 3 скенера, 9 УПС уређаја, 1 видео камеру, 1 фото-апарат, 1 видео бим, 3 телевизора, 3 штампача и 3 бар-код читача за рад у COBISS-у, систем видео-надзора (о опремљености огранака в. VII Рад огранака Библиотеке). У 2021. замењени су расвета и завесе у просторијама Библиотеке у Књажевцу, набављена застакљена витрина за Завичајну збирку и рачунарска опрема ради замене дотрајале (2 рачунара, 2 монитора) (в. VIII Финансијски план).

VII Рад огранака Библиотеке

1. Огранак у Минићеву

Огранак у Минићеву налази се у просторијама Дома културе II. Има две читаонице које су уједно и депои. Просторије библиотеке, укупне површине 62 м², реновиране су 2005. средствима из донације СНФ-а. Огранак има одговарајући библиотечки намештај и опрему (два рачунара, од којих је један кориснички, мултифункцијски уређај, телевизор и DVD плејер) и добре услове за рад. Библиотечка грађа смештена је на укупно 177 м полица. Каталогизација монографских публикација из фонда огранка у систему COBISS.RS. завршена је 2011. Огранак је укључен у сегмент Cobiss3/Позајмица 2018. године. Од децембра 2009. Библиотека у Минићеву има приступ интернету. Редовна ревизија библиотечко-информационе грађе извршена је 2020. године. У огранку је запослен један стручни радник са звањем самосталног књижничара.

Закључно са 31. 12. 2021. број монографских публикација у огранку је 7.402. У 2021. години, набављено је 180 књига (7 сопствених издања, 22 путем поклона, 65 из откупа Министарства културе, куповином 86), 53 за децу и 127 за одрасле. Укупан број позајмљених монографских публикација је 748 (33 деца и 715 одрасли), број коришћења периодике је 52. Корисницима је доступна периодика коју огранак повремено добија бесплатно *Библиотекар*, *Исток*, *Торлак*, *Развитак* и др.

Број уписаних чланова у 2021. години је 62 (21 дете, 39 одраслих).

2. Огранак у Кални

Од 2008. године огранак у Кални користи простор у центру насеља, површине 34 м². Има једну читаоницу и мали депо за смештај грађе. Библиотечка грађа смештана је на укупно 105 м полица. Огранак је опремљен једним рачунаром и мултифункцијским уређај, па је омогућено пружање услуга скенирања, штампања и фотокопирања. Током 2018. године извршена је редовна ревизија библиотечко-

информационе грађе, завршени су послови каталогизације старог дела фонда, па је тада огранак укључен у сегмент Cobiss3/Позајмица. Рад са корисницима и остали стручни послови организују се једанпут месечно и обављају их стручни радници Библиотеке.

Закључно са 31. 12. 2020. број монографских публикација је 3.500. У 2021. години, за огранак је набављено 17 књига (куповина 3, откуп 6, поклон 3, сопствена издања 5, тј. 9 за одрасле и 8 за децу).

У 2021. години у Библиотеку се уписао 31 корисник – 30 одраслих и 1 дете. Монографске публикације коришћене су 38 пута (37 одрасли, 1 деца).

VIII Рад органа Библиотеке и надзор над стручним радом

У 2021. години, Управни одбор Библиотеке имао је 4 седнице, а Надзорни одбор једну.

Надзор над стручним радом Библиотеке врши Матична библиотека „Светозар Марковић“ у Зајечару сваке друге године. Последњи надзор извршен је 2020. године.

IX Реализација финансијског плана

Народна библиотека „Његош“ финансира се из средстава општинског буџета, сопствених средстава и других извора (в. I 4. Извори финансирања). Увидом у рачуноводствену евиденцију, констатовано је да је 2021. извршење буџета било 94%.

1.1. РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА

Сектор 12 – Култура, комуникације и медији

Програм 13 – Развој културе и информисања

Шифра програма – 1201

Сврха – Обезбеђење слободног и отвореног приступа библиотечко-информационој грађи и изворима, за учење и усавршавање, за истраживање и интелектуално стварање, за развој и испољавање креативности.

Оснoв – Закон о библиотечко-информационој делатности, Закон о култури, Закон о јавним службама, Закон о обавезом примерку, Закон о старој и реткој библиотечкој грађи, Закон о издавању публикација, Правилник о сталном стручном усавршавању у библиотечко-информационој делатности, Закон о јавним набавкама, Закон о раду, ИФЛА/УНЕСКО Смернице за развој јавних библиотека ИФЛА/УНЕСКО Смернице за библиотечке услуге за младе.

Програмска активност 1 – Функционисање локалних установа културе 1201-0001

Сврха – Обезбедити спровођење програмских активности и пројеката ради остваривања циљева и задатака библиотечко-информационе делатности.

Опис – За опис активности видети: II Послови основне делатности, V Стручни скупови и стручно усавршавање, VI Материјална опремљеност и инвестиције и VII Рад огранака Библиотеке.

Запослени обављају послове везане за све програмске активности, те су њихове плате и социјални доприноси обједињени у оквиру ове програмске активности (411 и 412). Накнада за запослене подразумева трошкове за одлазак и повратак са посла запосленима (415). За двоје запослених исплаћене су јубиларне награде за 35 и 10 година рада (416). Стални трошкови су трошкови телекомуникација, електричне енергије у огранцима, поштански трошкови и трошкови платног промета (421). За обављање послова одржавања рачунара, рачунарске мреже и других стручних послова, Библиотека по потреби ангажује спољне стручне сараднике. У циљу функционисања финансијских послова, плаћа се накнада за коришћење и одржавање одговарајућег програмског пакета и одржавање рачунарске мреже и рачунара, као и вршење рачуноводствених услуга (423). Библиотека брине и о одржавању пословног простора који користи – у Књажевцу, Кални и Минићеву и има расходе за текуће поправке и одржавање простора и опреме (425), за одржавање хигијене, набавку периодике и потребног потрошног материјала за све три библиотеке (426), као и за набавку намештаја и опреме (512).

Циљеви програмске активности 1:

Циљ 1: Унапређење библиотечко-информационих услуга и сервиса

Циљ 2: Повећање броја коришћења грађе и услуга Библиотеке

Средства буџета СО

Опис	приходи	расходи
411 Плате и додаци запослених	7.298.890	7.294.267,24
412 Соц. доприноси	1.219.440	1.214.495,47
413 Накнаде у натури	30.000	15.000,00
415 Накнада за запослене	40.000	33.460,00
416 Јубиларне награде	440.000	434.527,44
421 Стални трошкови	640.000	500.747,78
423 Услуге по уговору	320.000	307.038,42
424 Специјализоване услуге	85.000	84.613,35
425 Текуће поправке	380.000	302.984,00
426 Материјал	870.000	752.825,43
482 Таксе	15.000	7.390,00
512 Опрема за културу	510.000	456.350,00
515 Нематеријална имовина	1.050.000	1.047.459,81
укупно	12.898.330	12.451.158,94

Програмска активност 2 – Јачање културне продукције и уметничког стваралаштва 1201-0002

Сврха – Подстицај културне продукције и развој разноврсности културне понуде; подстицање и подршка научноистраживачком раду и очувању локалног културноисторијског наслеђа.

Опис – За опис активности видети: III Културно-образовне и промотивне активности и IV Очување, заштита и промоција културноисторијског наслеђа и подстицање научноистраживачког рада.

Наведена средства односе се на путне трошкове (422), разноврсне стручне услуге у циљу реализације и промовисања програма, услуге штампања публикација (423), реализацију програма (424).

Циљеви програмске активности 2:

Циљ 1: Унапређење разноврсности културне понуде

Циљ 2: Промовисање завичајних културних вредности

Средства из буџета СО

Опис	приходи	расходи
422 Трошкови путовања	160.000	77.115,24
423 Услуге по уговору	920.000	676.164,94
424 Услуге културе	700.000	608.620,72
укупно	1.780.000	1.361.900,90

Укупно за ПА 1 и ПА 2

	приходи	расходи
ПА 1	12.898.330	12.451.158,94
ПА 2	1.780.000	1.361.900,90
	14.678.330	13.813.059,84

1.2. ПРИХОДИ И РАСХОДИ

Приходи из буџета СО

Приходи из буџета планирани су у складу са Одлуком о буџету општине Књажевац за 2021. годину. По годишњем рачуну констатује се да су средства трошена рационално и наменски.

Сопствени приходи

Остварени приходи у 2021. били су 60.445,00 динара (наплата чланарине 51.400,00, продаја сопствених издања и наплата других услуга према ценовнику 9.045,00), са суфицитом из 2020. године од 8.398,58 динара, укупно 68.843,58 динара. Расходи су 61.478,10, па је укупан суфицит на крају године 7.365,48 динара.

Приходи из других извора

На наменском рачуну за Откуп публикација Министарства културе приход по билансу је 53.143,61, а расход 11.297,50 динара, па је суфицит на крају године 41.864,11 динара.

Из буџета СО Књажевац и других извора

опис	приходи	расходи
Буџет СО	14.678.330	13.813.059,84
Сопствени приходи	68.843,58	61.478,10
Други извори	53.143,61	11.297,50
УКУПНО	14.800.317,19	13.885.835,44

Х Закључак

Резултати рада Библиотеке и настојања да се корисницима пруже што квалитетније услуге видљиви су кроз стално повећање броја чланова, броја коришћења услуга, броја активности, броја сарадника из различитих области стваралаштва и сл.

У условима у којима тренутно ради (у простору двоструко мањем него што то прописују стандарди за ову категорију јавних библиотека), а захваљујући богатим библиотечким фондовима, стручности запослених и одговарајућој опремљености читаоница и радног простора, Библиотека са великом професионалношћу обавља стандардне послове делатности и настоји да испуни своју културну и друштвену мисију, па и у неповољним условима услед епидемије вируса COVID-19.

Народна библиотека „Његош“
Владана Стојадиновић, директор

